

Begrotingswijziging 37/17 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 12 juni 2017

PS-vergadering :

Onderwerp

Kader Erfgoed 2016-2020 - begrotingswijziging

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Gedeputeerde Staten vragen u via dit voorstel in te stemmen met het beschikbaar stellen van ten behoeve van de uitvoering van het Kader Erfgoed:

2017	2018	2019	Totaal
€ 873.106	€ 5.675.000	€ 4.190.000	€ 10.738.106

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

Provinciale Staten hebben bij vaststelling van het Kader Erfgoed in 2015 € 2,4 miljoen beschikbaar gesteld om per 2016 een goede start te maken met de uitvoering van het kader. Bij de vaststelling van het kader hebben wij niet voor de gehele duur van het kader middelen gevraagd. We hebben de tijd genomen om de behoefte aan middelen verder uit te werken. De afgesproken doelen en prestaties in het kader zijn onveranderd.

We willen de inzet van de middelen verder motiveren aan de hand van de beleidsuitvoering. We hebben nu anderhalf jaar ervaring opgedaan met onze nieuwe aanpak van het erfgoedbeleid, dat met de inzet op de verhaallijnen ten doel heeft samenhang aan te brengen in ons erfgoedbeleid en tegelijkertijd partners en publiek te inspireren om aan te haken en tot een gezamenlijke focus te komen. Deze inzet heeft ertoe geleid dat wij meer inzicht hebben in de inzet die nodig is om te komen tot gezamenlijk netwerken ten behoeve van beheer, (her)ontwikkeling en ontsluiting van het erfgoed binnen de verhaallijnen. Daarmee hebben we ook meer inzicht verkregen in de kansen die zich aandienen en om een extra investeringsinzet vragen. Om de ambities van het beleid te realiseren is daarmee in totaal € 13,1 miljoen nodig.

Het voorstel

1. Kennis nemen van de uitgewerkte plannen binnen het beleidskader Erfgoed 2016-2020 die uitwerking geven aan de 3 onderdelen:
 - a. De verhaallijnen verder in te gaan zetten om te verbeelden en te verbinden, vooral op de lijnen Bevochten en Religieus Brabant
 - b. De rol beweging stimuleren verder te verstevigen

- c. De basis versterken voor een betere toegankelijkheid van erfgoed.
2. Vaststellen van de begrotingswijziging ad € 873.106,- uit de bestuursakkoordmiddelen voor de lopende begroting 2017.
3. Vaststellen van de begrotingswijziging en de meerjarige effecten ad € 9.865.000,- in de meerjarenraming 2018 en 2019 verwerken bij de volgende begroting.

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

Aanleiding

In 2015 hebben Provinciale Staten het Kader Erfgoed 2016-2020 'De (verbeeldings)kracht van erfgoed' vastgesteld ([PS-besluit 64/15](#)). Op het moment van vaststellen van het kader is besloten middelen beschikbaar te stellen zodat er een goede start kon worden gemaakt met de realisatie van het kader. Deze middelen zijn medio 2017 volledig besteed. Daarmee hebben we inzicht verkregen in wat nodig is voor de uitvoering van het kader. Op basis daarvan vragen wij u met dit voorstel om aanvullend de benodigde € 10,7 mln. beschikbaar te stellen voor 2017, 2018 en 2019.

Bevoegdheid

Provinciale Staten zijn via haar budgetrecht bevoegd te besluiten over wijziging van de begroting.

Doel

In het Kader Erfgoed 2016-2020 geven we richting aan het erfgoedbeleid en werken we aan het volgende:

- We werken de verbeeldingskracht van erfgoed uit in 4 verhalen van Brabant: Bevochten, Religieus, Innovatief en Bestuurlijk Brabant. Zodat de geschiedenis over 50 jaar nog kan worden doorgegeven aan volgende generaties. Dit doen wij samen met partners uit het veld. De verhalen zijn richtinggevend en brengen focus en samenhang aan. De verhalen dienen ook ter inspiratie, we betrekken een breed publiek en we haken aan bij de energie in de samenleving.
- We hanteren daarin 3 rollen: richting geven (focus), beweging stimuleren (initiatieven verder brengen tot een haalbare businesscase, netwerkontwikkeling ten behoeve van opschaling) en mogelijk maken (investeren).
- We werken aan een gezonde basis infrastructuur, dit vergt nog doorontwikkeling zodat erfgoed(collecties) beter en meer in samenhang wordt gepresenteerd aan het publiek. Daarbij bouwen we voort op succesvolle instrumenten uit het verleden, zoals de Erfgoedfabriek en Brabant Cloud.

Doel van dit besluit is de uitvoering van het Kader Erfgoed verder vorm te geven, gezien het gegeven dat bij vaststelling van het Kader Erfgoed in 2015 alleen middelen beschikbaar zijn gesteld om een start te kunnen maken.

Argumenten en kanttekeningen bij het voorstel

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

1. Kennis nemen van de uitgewerkte plannen binnen het beleidskader Erfgoed 2016-2020 die uitwerking geven aan de 3 onderdelen:

a. De verhaallijnen verder in te gaan zetten om te verbeelden en te verbinden, vooral op de lijnen Bevochten en Religieus Brabant

1a1. We hebben een goede start gemaakt met de uitwerking van de verhaallijnen.

De ambitie van het Kader Erfgoed is dat over 50 jaar de geschiedenis van Brabant nog steeds kan worden doorgegeven aan de volgende generaties. Brabant moet er over 50 jaar zo uitzien dat we de historische verhalen ook kunnen vertellen. Daarom blijven we ons richten op duurzaam behoud door herbestemming of restauratie, op de bescherming van collecties, op de beleving van ons cultureel erfgoed en op de 4 verhalen van Brabant.

Doelen en prestaties uit beleidskader erfgoed 2016-2020:

Aan de hand van de 4 verhalen willen we een aantrekkelijk Brabant neerzetten voor de Brabanders, toerist en recreant. Daarvoor realiseren we:

- Totstandkoming van uitgeschreven verhalen die leiden tot inspiratie/verbeelding en focus binnen de 4 verhalen van Brabant
- Netwerk van partijen beheert, ontwikkelt en ontsluit erfgoed voor de toerist. Bijvoorbeeld het verhaal over WOII

We hebben sinds de start van de uitvoering focus gekozen binnen deze 4 verhalen: waar kansen liggen, vanuit erfgoed, maar ook in relatie tot sociale veerkracht, ruimtelijke en economische ontwikkelingen van Brabant en inzet van hedendaagse kunst. Het werken met verhalen kent immers meerdere dimensies: het geeft samenhang en is daarmee richtinggevend voor ons eigen instrumentarium zoals de herbestemmingstrajecten binnen de Erfgoedfabriek, de restauraties en onze uitvoeringsorganisaties. De verhalen vragen nog een vertaalslag naar het RO instrumentarium.

De verhaallijnen hebben ook ten doel te verbeelden en te verbinden. Daarbij is de inzet om met de Brabantse partners verdere focus aan brengen om te komen tot een gezamenlijke kwaliteitsimpuls. Na 1,5 jaar leidt de ontwikkelgerichte aanpak al tot meerjarige programma's, samen met partners. We zien ook dat nieuwe netwerken ontstaan of doorgroeien en dat nieuwe partners aanhaken én mee investeren. Waarbij we soms (nog) trekker zijn, soms één van de partners, soms faciliterend. Deze ingeslagen weg gaan we deze periode doorzetten. En daarbij zien we ook een aantal kansen ontstaan, zoals het Europees Jaar van het Erfgoed 2018 en het herdenkingsjaar 2019, die om een extra investeringsimpuls vragen.

Provinciale Staten heeft in 2015 € 2,4 mln beschikbaar gesteld om te starten met de uitvoering van het kader erfgoed, voor:

- Bevochten Brabant: de ontwikkelgerichte aanpak in de Zuiderwaterlinie: € 750.000 voor de periode 2016-2019.
- Bevochten Brabant: de programma-organisatie, het uitwerken en beter zichtbaar maken van het verhaal WOII: € 900.000.
- De uitwerking van een aanpak binnen de andere 3 verhalen en een ondersteunende communicatie-aanpak over de 4 verhalen: € 750.000.

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

Met deze 2,4 mln is een eerste stevige slag gemaakt in het uitwerken van de 4 verhaallijnen en de communicatie. In samenwerking met Erfgoed Brabant worden de 4 verhalen zichtbaar in een campagne om het publiek en partners te inspireren. Medio 2017 zullen deze middelen volledig zijn besteed. Zie het [memo themabijeenkomst erfgoed](#) van 20 maart 2017 en de [schriftelijke beantwoording](#) aan PS van 30 maart 2017 voor meer informatie over de inzet tot nu toe.

1a2. We zien kansen bij Bevochten mede in relatie tot het erfgoedjaar 2018 en herdenkingsjaar 2019.

Binnen Bevochten Brabant leidt ontwikkelgerichte aanpak tot meerjarige programma's.

- De Zuiderwaterlinie vertelt het hele verhaal van Bevochten Brabant. Het is een historisch belangrijke grens die nu nog dwars door heel Brabant tastbaar aanwezig is, maar in Brabant nog relatief onbekend is. We zetten in op de Zuiderwaterlinie als inspiratiebron, ten behoeve van internationale positionering en daarmee voorsortierend op het Europees Jaar van het Erfgoed (2018). Daartoe is met een intentieovereenkomst tussen Provincie en 24 organisaties het belang van de samenwerking rondom Zuiderwaterlinie bekrachtigd. We zijn in gesprek met Brabantse partners en uitvoeringsorganisaties over een meerjarenprogramma en de financiering daarvan waarbij wordt gekoerst op de Zuiderwaterlinie als een samenhangend geheel. Er worden kosten gemaakt voor marketing/communicatie, internationale positionering, aanbod voor de vrijetijdseconomie, kennisagenda en verkenningen voor lange termijn. Wij hebben dit netwerk een verantwoordelijkheid als één van de partners en we nemen een bijzondere rol bij de voorbereidingen voor het Europees Jaar van het Erfgoed 2018. *Gevraagde middelen € 1,5 mln.*
- Met partners zoals musea, Visit Brabant en Erfgoed Brabant is gewerkt aan een meerjarenprogramma om met "Crossroads Brabant" het verhaal van Tweede Wereldoorlog in Brabant levend te houden en daarmee een breed internationaal publiek te interesseren voor een bezoek aan Brabant. In Brabant hebben alle thema's van WOII - van mobilisatie tot wederopbouw - plaatsgevonden. Hierdoor beschikt Noord-Brabant vandaag de dag over een grote verscheidenheid aan authentieke WOII-erfgoedlocaties die ieder unieke oorlogsverhalen te vertellen hebben. De belangrijkste partners creëren een gezamenlijk aanbod op het terrein van WOII in Brabant, met

vernieuwende vormen van verbeelding, en een gezamenlijke internationale marketingstrategie. In de financiering daarvan is de provincie één van de partners. Daarmee wordt voorgesorteerd op 2019 het jaar van de Herdenking WOII in onze provincie en het Nationale Herdenkingsjaar in 2020. Er is sprake van commitment van diverse Brabantse stakeholders (gemeenten, regionale partners). Daarbij leggen we ook de verbinding met andere belangrijke partners op dit terrein zoals de Liberation Route Europe, het V-fonds en Stichting 4 en 5 mei. *Gevraagde middelen € 2,08 mln.*

- De provincies Utrecht, Noord-Holland, Gelderland en Noord-Brabant bereiden gezamenlijk de nominatie voor van de Nieuwe Hollandse Waterlinie voor UNESCO werelderfgoed als uitbreiding van de Stelling van Amsterdam. Finale GS-besluitvorming in vier provincies tegelijkertijd, is voorzien op 30 mei as. U zult aansluitend middels een Statenmededeling worden geïnformeerd. *Gevraagde middelen € 0,15 mln.*

1a3. We zien urgentie bij Religieus Brabant.

- Leegkomend erfgoed blijft de komende jaren een urgente opgave bij kloosters en kerken. Dit vraagt binnen de rol van richting geven om scherpere keuzes. Voor kloosters is een zogenaamde kapstok ontwikkeld om te komen tot scherpe en goed onderbouwde keuzes (must, need en nice) op basis van het verhaal die richtinggevend is voor onze provinciale inzet, en dus ook voor de investeringsmiddelen in de erfgoedfabriek. Voor kerken moet deze methodiek nog worden uitgewerkt. Daarbij zoeken we ook de aansluiting bij de leegstandsaanpak. *Gevraagde middelen € 40.000.*
- De inzet bij kerken is vooral gericht op het stimuleren van beweging: dit loopt al met cofinanciering van procesinzet via het kerkenfonds van het Prins Bernard Cultuurfonds. In 2017 sluiten we met aanmoedigingssubsidie aan bij het initiatief van de Brabantse Hoeders die zich met de Open Kerkendag in november 2017 richten op een breed publiek. *Gevraagde middelen € 40.000.*
- Voor enkele kloosters die gezichtsbepalend zijn voor het verhaal is/wordt door de Erfgoedfabriek ingezet op herbestemmingstrajecten. Vanuit het beleid zien we een kansrijke inzet op het kloosterverhaal, ook om dit verhaal en daarmee de waarde van de gebouwen onderdeel te laten blijven van zijn de samenleving: bekendheid van de unieke geschiedenis op de diverse plekken, de daarmee samenhangende Brabantse ontwikkelingen in bijvoorbeeld onderwijs en zorg en het uitdragen van de problematiek van leegkomende kloosters bij een breder publiek. Inzet richt zich derhalve op de start van een netwerk tussen kloosters en musea om het gezamenlijke verhaal te vertellen. Er wordt gewerkt aan het beschrijven van het verhaal, een campagne, marketing, en 3 fysieke plekken waar het verhaal wordt getoond. En we leggen steeds meer interieurs vast en het verhaal van kloosters in digitale vorm. *Gevraagde middelen € 300.000.*
- Kansen met betrekking tot Religieus Brabant (*Gevraagde middelen € 75.000*):

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

- We zetten in/haken aan op kansen en initiatieven die zich in Brabant voordoen binnen het Religieus Brabant. Eén van die kansen is het fysiek beleefbaar maken van een tweetal tempels als iconen van de Romeinse religieuze geschiedenis in Brabant (Romanisering) en op dit moment helemaal niet meer zichtbaar in het Brabantse landschap.
- Daarnaast zijn er kansen om in samenwerking met streeknetwerken in te zetten op het zichtbaar en beleefbaar maken van de ridderordes.

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

1a4. We leggen minder focus op Innovatief en Bestuurlijk Brabant.

De verhaallijnen van Innovatief en Bestuurlijk Brabant zijn uitgewerkt op basis van de belangrijkste tijdsperiodes, en daarbinnen zijn de opgaven benoemd. Door prioritair inzet op Bevochten en Religieus Brabant krijgt de inzet op netwerkontwikkeling binnen Bestuurlijk Brabant en Innovatief Brabant minder prioriteit c.q. wordt getemporeerd. Om toch nog in te kunnen spelen op kansen die zich aandienen reserveren we hiervoor een beperkt budget. *Gevraagde middelen € 150.000.*

Innovatief Brabant is al flink ingevuld met behulp van de Erfgoedfabriek.

Voor Innovatief Brabant is met de inzet van de Erfgoedfabriek een fors deel van de fysieke opgave ingevuld. De verhalen laten zich op de locaties goed vertellen en waar we zelf via de Erfgoedfabriek investeren, zullen we er ook op inzetten. Daarnaast haken we met het verhaal van Innovatief Brabant aan bij andere initiatieven bijvoorbeeld door fysieke locaties, collecties en verhalen te verbinden aan benoemde themajaren De Stijl/Dutch Design (2017), We are food, en Het Europees Jaar van het Erfgoed (2018).

Bij Bestuurlijk Brabant ligt vooral een exploitatievraagstuk, die we met het bestaande (RO) instrumentarium op pakken.

Binnen Bestuurlijk Brabant is de opgave gericht op het exploitatievraagstuk bij landgoederen en kastelen. Wij voorzien daar in, met bestaande beperkte structurele financiering voor topmonumenten Markiezenhof en Kasteel Heeswijk. Er is sprake van procesinzet via Erfgoedfabriek, en ook wordt het RO instrumentarium ingezet en worden Natuur ontwikkelingen mogelijk gemaakt, mits ze de cultuurhistorische waarden behouden c.q. versterken. Wij willen de komende periode de kansen die zich voordoen om te komen tot een samenhangende aanpak van landgoederen, bijv. rondom de historische steden verkennen.

1a5. Bij de verbeelding en verbinding met behulp van verhaallijnen willen we ook mee mogelijk maken.

Binnen de 4 verhalen ontwikkelen erfgoed partners samen met de provincie meerjarige programma's. Hierbij willen we niet alleen richting geven en beweging stimuleren, maar bij de focusgebieden in de verhaallijnen ook mee

mogelijk maken. Hiervoor is soms ook een investering nodig om de gewenste kwaliteitsslag te maken.

Natuurlijk zal bij investeringsvraag altijd allereerst de mogelijkheid worden onderzocht om dit op (revolverende) wijze in te zetten via reeds bestaande fondsen zoals Brabant C of het Leisure Ontwikkelfonds, of wellicht het Ontwikkelbedrijf. Als dit niet mogelijk is, dan zal de provincie alleen co-financieren voor zover dat nodig is om te komen tot een uitvoerbare businesscase en voor zover het past binnen de prioriteitstelling van de verhaallijnen. Als duidelijk wordt dat minder middelen nodig zijn, zal dit als meevaller worden gemeld aan PS. Het gaat hier om investeringsmiddelen, waarop de ijkpunten van toepassing zijn. Zie voor de toetsing op de ijkpunten bijlage 3. *Gevraagde middelen € 3,95 mln.*

- Zo zal er voor Crossroads sprake zijn van een fysieke investering in locaties in Breda (Maczek Memorial), Nationaal Monument Kamp Vught en Oorlogsmuseum Overloon in Boxmeer. De provincie wordt gevraagd dit mee mogelijk te maken.
- Een ander voorbeeld is bij Religieus Brabant het fysiek beleefbaar maken van het kloosterverhaal en de tempels, waarvoor initiatieven bestaan bij Oss en Den Bosch.

1a6. Dit vraagt om een aanvullende financiële inzet van €4.335.000 exploitatiemiddelen en €3.950.000 investeringsmiddelen.

	2017	2018	2019	Totaal
Bevochten:		€ 2.065.000	€ 1.665.000	€ 3.730.000
Religieus:	€ 80.000	€ 225.000	€ 150.000	€ 455.000
Innovatief en Bestuurlijk:		€ 80.000	€ 70.000	€ 150.000
Totaal	€ 80.000	€ 2.370.000	€ 1.885.000	€ 4.335.000

Investerings budget 4 verhalen	€ 100.000	€ 2.425.000	€ 1.425.000	€ 3.950.000
---------------------------------------	------------------	--------------------	--------------------	--------------------

b. De rol beweging stimuleren verder te verstevigen

1.b.1 In het kader erfgoed hebben we 3 rollen benoemd.

In het kader Erfgoed hebben we 3 rollen benoemd: richting geven, beweging stimuleren en mogelijk maken. In het kader Erfgoed komt de nadruk meer te liggen op de rol beweging stimuleren.

Doelen en prestaties uit beleidskader erfgoed 2016-2020:

Rol van de provincie verandert: van louter investeren, naar beweging stimuleren en in beperkt aantal gevallen financiële middelen beschikbaar stellen (mogelijk maken) aan

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

erfgoedinitiatieven. Daarvoor realiseren we dat:

- initiatieven in beweging worden gebracht/tot haalbare initiatieven hebben geleid voor erfgoed breed en voor programma grote erfgoedcomplexen

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

1.b.2. De rol beweging stimuleren wordt van groter belang.

De rol beweging stimuleren houdt het volgende in:

De aanpak van netwerkvorming, het ondersteunen van burgerkracht, het versterken van de aanwezige dynamiek, het delen van kennis en het aanjagen en verder brengen van creatieve ideeën en deze uitwerken tot proposities. Dit kost tijd, is maatwerk en mede afhankelijk van het doel dat we er, gezamenlijk met de partners, mee willen bereiken.

Voor beweging stimuleren hebben we als provincie al het volgende opgepakt:

- Het creëren van netwerken binnen de verhaallijnen, zoals de Zuiderwaterlinie en Crossroads, gebeurt vaak met inzet van de organisaties Visit Brabant en Erfgoed Brabant (zie paragraaf 2a hierboven).
- Binnen de Erfgoedfabriek zijn procesmiddelen gereserveerd om initiatieven verder te brengen tot een concrete businesscase. Dit leidt ertoe dat de Erfgoedfabriek ook los van een toekomstige investeringsrol faciliterend inzet op het proces om te komen tot een haalbare businesscase, binnen de categorieën zoals benoemd in het kader.
- Met het Prins Bernhard Cultuurfonds worden in 2017 vouchers ingezet om burgerinitiatieven te ondersteunen in het proces van planvorming om te komen tot herbestemming van kerken (zie paragraaf 1a3 hierboven).

1.b.3. De rol beweging stimuleren moet beter belegd worden.

We willen de inzet op deze rol verder intensiveren en structureler onderdeel van onze uitvoering maken. Dit omdat wij de toegevoegde waarde van deze rol alleen maar zie toenemen: het belang om maatschappelijke initiatieven rondom erfgoed en monumenten verder te brengen en daarmee beweging te stimuleren. Als gevolg van schaarser wordende middelen wordt het alleen maar relevanter om erfgoed en monumenten verder te integreren in de maatschappelijke, ruimtelijke en economische dynamiek. Daartoe is het ook van belang om het monumentenvraagstuk als dynamische maatschappelijke opgave te agenderen op de relevante tafels door netwerkvorming, agendering op lokale en regionale agenda's. Dit is een collectieve opgave, die we als provincie slechts deels zelf kunnen invullen. Wij verwachten toegevoegde waarde van het meer van onderop organiseren van deze rol. Omdat deze rol om specifieke competenties vraagt willen we daar de komende 3 jaar budget voor vrijmaken.

Daarnaast is ook meer onderlinge dynamiek en samenwerking in het uitvoeringsveld van de monumentenorganisaties gewenst. Dit heeft aandacht,

ook van het uitvoeringsveld, maar vraagt ook de komende periode nog intensivering.

1.b.4 Dit vraagt om een financiële inzet van € 0,5 ton per jaar voor de periode 2017-2019.

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

	2017	2018	2019	Totaal
Beweging stimuleren	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 1.500.000

c. De basis versterken voor een betere toegankelijkheid van erfgoed.

1.c.1 In het beleidskader Erfgoed staat dat we werken aan een gezonde basisinfrastructuur.

Doelen en prestaties uit beleidskader erfgoed 2016-2020:

De basis functioneert met kracht, kwaliteit, professionaliteit, voor een groter publiek en meer in samenhang. Dit realiseren door:

- Meer nieuwe publieksgroepen in musea in Brabant.
- Samenwerking in beheer (verzamelen/ontzamelen) en toegankelijk maken van collecties voor het publiek.
- Groter aantal collecties zijn aangesloten op de Brabant Cloud en wordt meer gebruikt door ondernemers en instellingen.
- Samenhangend pakket aan instrumenten op het gebied van kennis en onderwijs via de Erfgoed Academie Brabant.
- Meer efficiënte en effectieve samenwerking tussen de provinciale uitvoeringsorganisaties en erfgoedinstellingen.

Dit vraagt nog om doorontwikkeling. Dit doen we binnen bestaande reguliere middelen. Er is nog een beperkte aanvullende inzet nodig in de basis. Deze bestaat uit de pilot musea, digitalisering en samenwerkingsprojecten van streekmusea. Deze extra investeringen worden hieronder verder toegelicht.

1.c.2. Via de pilot musea verstevigen we de toegankelijkheid van ons erfgoed.

Er is extra inzet gevraagd in het Bestuursakkoord voor het vergroten van het bereik van musea. De pilot musea wordt zo ingezet dat grotere groepen jongeren uit het basisonderwijs en voortgezet onderwijs laagdrempelig in aanraking worden gebracht met musea en collecties. Via het programma 'Museumschatjes' uitgevoerd door Erfgoed Brabant bezoeken deze bestuursperiode jaarlijks 50.000 leerlingen uit het basisonderwijs, aan de hand van een educatief lespakket, musea in Brabant. In 2017 wordt dit programma uitgebreid zodat ook het voortgezet onderwijs kan deelnemen. *Gevraagde middelen € 310.000.*

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

1.c.3 Via digitalisering verstevigen we de toegankelijkheid van ons erfgoed.

In het kader erfgoed is aandacht voor digitalisering als nieuw perspectief op de spreiding en toegankelijkheid van erfgoed. De *extra* inzet op digitalisering van erfgoed in deze periode (*Gevraagde middelen € 593.106*):

- Investeren in de werkwijze voor het automatisch digitaal aanleveren van archeologische collecties bij het Provinciaal Depot Bodemvondsten, waarmee we landelijk voorop lopen.
- Realiseren van een landelijk digitaal overzicht van de staat van monumenten in Brabant, in samenwerking met de Monumentenwacht.
- Het digitaal ontsluiten van de belangrijkste verhalen en erfgoedlocaties in Brabant, bijvoorbeeld door het digitaliseren van interieurs.

1.c.4 Via samenwerking van streekmusea verstevigen we de toegankelijkheid van ons erfgoed.

We zien samenwerkingen ontstaan tussen streekmusea met betrekking tot beheer, selectie, uitwisseling en digitale ontsluiting van collecties. Er wordt op dit moment een pilot ondersteund in de Baronie waarvan we verwachten dat dit vervolg gaat krijgen in andere regio's van Brabant. De 4 verhalen zijn hierin een inspiratiebron. *Gevraagde middelen € 50.000.*

1.c.5 Dit vraagt om een financiële inzet van € 953.106.

	2017	2018	2019	Totaal
Totaal	€ 193.106	€ 380.000	€ 380.000	€ 953.106

2. Vaststellen van de begrotingswijziging ad € 873.106,- uit de bestuursakkoordmiddelen voor de lopende begroting 2017.

3. Vaststellen van de begrotingswijziging en de meerjarige effecten ad € 9.865.000,- in de meerjarenraming 2018 en 2019 verwerken bij de volgende begroting.

Kanttekening

Er worden geen aanvullende middelen gevraagd voor herbestemming of restauratie van monumenten.

We hebben met het erfgoedkader bewust gekozen voor de inzet op de 4 verhalen en meer focus op de rol beweging stimuleren. Hiermee willen we meer draagvlak creëren voor erfgoed in de samenleving, ook financieel. Voor restauratie van Rijksmonumenten is jaarlijks €3,2 mln. beschikbaar. Voor de herbestemming van grote erfgoedcomplexen is er nog € 5,9 mln beschikbaar voor onrendabele inzet en zijn er vanuit het ontwikkelbedrijf nog gelden beschikbaar voor revolverende herbestemming.

Financiën

Wij verwachten in de periode 2016-2019 in totaal € 13,1 mln uit de bestuursakkoordmiddelen Cultuur en Samenleving nodig te hebben voor de uitvoering van het Kader Erfgoed. Aangezien PS al € 2,4 mln. beschikbaar heeft gesteld, betreft de begrotingswijziging € 10,7 mln.

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

Totale inzet 2016-2019 vanuit bestuursakkoordmiddelen cultuur en samenleving					
	Uitgaven 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Totaal
Exploitatiebudget					
De 4 verhalen	€ 431.106	€ 1.519.000	€ 2.495.000	€ 2.010.000	€ 6.455.106
Beweging stimuleren		€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 1.500.000
Basis op orde		€ 473.000	€ 380.000	€ 380.000	€ 1.233.000
Investeringsbudget					
De 4 verhalen		€ 100.000	€ 2.425.000	1.425.000	€ 3.950.000
Totaal	€ 431.106	€ 2.592.000	€ 5.800.000	€ 4.315.000	€ 13.138.106
Reeds besloten PS-besluit 64/15	€ 431.106	€ 1.718.894	€ 125.000	€ 125.000	€ 2.400.000
Begrotingswijziging		€ 873.106	€ 5.675.000	€ 4.190.000	€ 10.738.106

Ijapunten

Aan de inzet van investeringsgelden hebben Provinciale Staten criteria gesteld, de zogenaamde ijapunten. De middelen die als investeringsgelden worden ingezet ten behoeve van de uitvoering van het Kader Erfgoed voldoen grotendeels aan de 9 ijapunten. Zie bijlage 3 voor toelichting van de toetsing van het voorstel aan deze ijapunten.

Prestaties en indicatoren

De doelen, prestaties en indicatoren voortkomend uit het Kader Erfgoed 2016-2020 zijn reeds verwerkt in de begroting 2017. De prestaties en indicatoren worden jaarlijks zichtbaar gemaakt in de provinciale begroting en jaarrekening (P&C-cyclus). De nu voorliggende begrotingswijziging leidt niet tot gewijzigde outcome en prestaties. Er zijn nu streefwaarden toegevoegd voor de indicatoren die reeds in de begroting zijn opgenomen voor 2018 en 2019. Er is ook één indicator toegevoegd namelijk onder outcome 4: jongeren in musea. Zie bijlage 2 bij het PS-voorstel: Inhoudelijke wijzigingen begroting.

Europese en internationale zaken

We sluiten aan op kansen die ontstaan, zoals het Europees Jaar van het Erfgoed 2018. Bovendien maken we onderdeel uit van het netwerk Europa Nostra. Op casusniveau wordt geborgd dat investeringen voldoen aan het staatssteunrecht.

Datum

23 mei 2017

Documentnummer

GS: 4186124

PS: 4194907

Planning

Evaluatie van effecten, doelen en prestaties, zoals vermeld in het kader en in de bijlage, zal in 2019 plaatsvinden. Voortgang van de prestaties wordt jaarlijks in de P&C-cyclus toegelicht. Om de uitvoering van prestaties voortvarend op te kunnen pakken wordt gevraagd om een behandeling door Provinciale Staten op korte termijn.

Bijlagen

1. Financiële wijzigingen begroting
2. Inhoudelijke wijzigingen begroting
3. Ukpunten 3^e tranche investeringsstrategie

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: mevrouw J.M. Orbon, (073) 681 21 80, iorbon@brabant.nl,
cluster Cultuur en Samenleving van eenheid Directeur Strategie en Beleid.

Opdrachtnemer: mevrouw J.H.C. Postelmans, (073) 680 83 88,
jpostelmans@brabant.nl, afdeling Erfgoed.